

(ÚNOR 2018)

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

Únorové vydání našeho Zpravodaje AZ otvírá úvodník Karla Růžičky o zbrojení a o doporučení NATO dávat na obranu nejméně dvě procenta rozpočtu. Dále informujeme o členské schůzi AZ, která proběhla v druhé polovině února v sídle AZ v Praze na Smíchově. Zbyněk Fiala se ve

rodním obrození píše o otázce české kultury, a nad tím, jestli rok 1989 znamenal v tomto ohledu změnu k lepšímu, či k horšímu. V druhé části rubriky Doporučujeme přinášíme několik odkazů, které v únoru hýbaly děním u nás i v celé Evropě – jednak jde o dosud nevyjasněnou vraždu slovenského investigativního novináře Jána Kuciaka a jeho partnerky Marty Kušnírové, a za druhé o demonstraci proti jmenování Zdeňka Ondráčka do komise pro kontrolu GIBS.

Veškeré ohlasy, názory nebo příspěvky uvítáme na e-mailové adrese zpravodaj-az@seznam.cz nebo info@alternativazdola.cz. Přejeme inspirativní čtení. ◀

Vaše Alternativa Zdola

zpravodaj-az@seznam.cz

dvou textech zabývá otázkou, jestli by se do našeho školství měly znovu zavést dílny a pracovní vyučování, a v druhém materiálu se zamýšlí nad novými technologiemi, které napomáhají decentralizaci.

Dan Glas pak na závěr ve svém seriálu o novodobém ná-

PROCENTA NA BEZPEČNOST

KAREL RŮŽIČKA

▶ STR. 3

Již asi 40 let zaznívá na vrcholných orgánech NATO doporučení, aby vojenské výdaje členských států dosahovaly úrovně alespoň dvou procent hrubého domácího produktu. Někdy zní důrazně, někdy jen letmo, občas to bývalo opomenuto, jindy jen připomenuto. ◀

BILANCOVÁNÍ AZ

KAREL RŮŽIČKA ▶STR.9

Uplynulý rok činnosti AZ jsme poněkud polevili v tradičních oblastech našeho působení, jako je participativní rozpočet a družstevnictví, ale naopak jsme se zase více zapojili jako spoluúčastníci do akcí jiných organizací. Zprávu o činnosti jsme projednali 21. února 2018. ◀

ZAVEDENÍ ŠKOLNÍCH DÍLEN!

ZBYNĚK FIALA ▶STR.14

JAK DECENTRALIZOVAT?

ZBYNĚK FIALA ▶STR.17

Návody k tomu, jak se připravit na změnu, kterou přinášejí technologické nástroje pro decentralizaci našeho života. Ke slovu se dostávají vizionáři, uvažující o obecní energetice, finančně výhodném družstevním bydlení, podpoře místního trhu s biopotravinami... ◀

SLOVENSKÉ MEMENTO MORI

▶STR.12

OBSAH

- ▶3 Úvodník
- ▶8 Doporučujeme
- ▶9 Členská schůze AZ
- ▶10 Den deskových her
- ▶12 Doporučujeme
- ▶13 Mikeš už přišel
- ▶14 Práce v dílnách
- ▶17 Karta se obrací
- ▶20 Národní obrození
- ▶27 Tiráž, kontakty

PROCENTA NA BEZPEČNOST

Již asi 40 let zaznívá na vrcholných orgánech NATO doporučení či požadavek, aby vojenské výdaje členských států dosahovaly úroveň alespoň dvou procent hrubého domácího produktu. Někdy zní důrazně, někdy jen letmo, občas to bývalo opomenuto, jindy jen připomenuto.

Kořeny tohoto nápadu leží ve 2. polovině 70. let, když pár let předtím došlo k vyrovnání vojenských sil obou politicko-vojensko-hospodářských bloků, studená válka doznala oteplení, došlo na helsinský proces a na první smlouvy o kontrole a omezení zbrojení. Skončila vleklá špinavá válka ve Vietnamu, arabsko-izraelské boje byly ztlumeny, válečníci z Biafry utekli a hledali horko těžko „práci“ jinde v Africe a válčení středoamerických státeků nemělo pro zbrojaře a kšeftmany se zbraněmi a střelivem

patřičné grády. Sice byly hledány konverzní průmyslové programy, ale to znamenalo pro vlastníky a manažery zbrojovek tlačit se na trhy zaplněné jinými, zavedenými firmami. Dělníkům, technikům a střednímu managementu bylo vcelku jedno, co vyrábějí, zda kanóny, radary, stíhačky, bomby, nebo auta, televize, hnojiva, protože jen asi jedno procento z nich bylo tak specializova-

ných na válečné zbraně, že by nikde jinde nenashli se svými znalostmi a dovednostmi uplatnění. Takže vojensko-průmyslový komplex zapřáhl své politické reprezentanty a byl vymyšlen požadavek 2% HDP na vojenské výdaje. Proč zrovna dvě procenta, nikdo nikdy nevysvětlil, ale dá se předpokládat, že to byla kulatá, tj. mediálně vhodná cifra blízká přání válečných magnátů, aby se jejich fabriky zase patřičně rozjely a zisky jim zajistily snový blahobyť nejen osobní, ale i podnikatelský s dostatkem volných prostředků na náležitý politický a také ekonomický, mediální a kulturní vliv.

LOUTKY PŘEŠLY OD SLOV K ČINŮM

Čtyřicetiletý požadavek je nyní opět na stole a je podpořen mediální kampaní o terorismu, agresivitě Ruska, zločinném režimu v Sýrii, posilování Číny a migraci. Tentokrát je již doplněn o po-

žadavek, aby na nákup nových zbraní padla třetina nákladů. Okatěji dát najevo zájem zbrojařů už snad ani nelze. Blábol o potřebě armádních zbraní v boji proti terorismu, kterým se oháněla bushovská a obamovská administrativa od přelomu tisíciletí, byl tak trapný, že vojensko-průmyslový komplex a jeho političtí exponenti museli po tuctu let nevalných výsledků přijít s celým teroristickým islamistickým státem, padouchem Bašárem Asadem, ruskou a čínskou válečnou hrozbou, Putinovy prsty v každé podezřelé akci, protože jen trochu rozumnému člověku bylo jasné, že proti terorismu se nasazují policejní a tajné

služby, nikoli stíhačky, tanky a rakety. Pár válek sice proběhlo či se vleče, jenže Husajnov režim v Iráku a Kaddáfího v Libyi

padly tak rychle, že to žádný velký kšeft nebyl a větší efekt byl a je z nich na mediální frontě. Jedinou jistotou je Afghánistán (nepoddajný už přes 150 let) a západní Sahara. Gruzínsko-ruská válka o Jižní Osetii v r. 2008 vypukla bez náležité mediální přípravy a skončila dříve, než se západní mainstream rozkoukal, takže zase z toho nic nebylo. Nezapůsobilo to ani na odpor proti radaru Národní protiraketové obrany USA a ČR, protože lži, výmysly a argumenty byly tak slabomyšlné či nicotné, že to postojem výrazné většiny Čechů neotřásl. Ani agresivní islamistický Islámský stát v Iráku a Levantě, jehož jádrem jsou síly Al-Kajdy, organizace vytvořené USA před

cca 35 lety pro boj proti sovětským vojskům vpadlým do Afghánistánu, a jež se postupně formoval od konce tisíciletí. To zprvu nepřinášelo náležitý efekt. Do doby, než po patu v Afghánistánu a únavě americké veřejnosti z vleklé války nebyli islamističtí fanatici přeskupeni do Sýrie a rozjela se tam za povzbuzování USA, EU a Izraele už pořádná válka. Když po několika letech byla ohrožena existence Asadova syrského režimu a tím i ruské vojenské základy v Tartúsu, Rusové, kteří mají ve světě stokrát méně vojenských základů než USA, nechtěli o svoji výsuv v arabském světě přijít a jali se bránit na místní poměry poměrně tolerantní asadovský režim. Aby

si však Evropané přišli na své, obstarala jim politika EU a pět miliard dolarů od vlády USA bojiště na Ukrajině. To konečně zapůsobilo a junckeři, merkelové, schulzové, macronové, sobotkové, stropničtí a další politické loutky v tomto případě přešly od slov k činům a vážně začali plánovat růst vojenských výdajů jednotlivých států.

POD DVĚMA PROCENTY

Však již bylo na pováženou. Dle údajů švédského SIPRI kupříkladu Belgie, kde NATO „bydlí“, vydala na armádu přes dvě procenta HDP naposledy v r. 1991, v r. 1999 podíl klesl pod 1,5% a od r. 2011 nepřesáhl jedno procento! Podobnou „drzost“ projevili Dánové a Nizozemci (od r. 2004 pod 1,5%, v posledních letech 1,1-1,2%), Španělé (od r. 2003 pod 1,5%, posledních pět let jen 1,2%), nemluvě o Lucemburčanech (od r. 1989 pod jedním procentem, posledních deset let pod 0,5%). Zbrojaře však „zradili“ i Němci (v tomto tisíciletí 1,4-1,2%) a Italové (v posledním čtvrtstoletí pokles z 2,0 na 1,5%), takže obchody jim zajišťovala jen Francie (v po-

sledních 15 letech 2,2-2,5%) a umdlévající Velká Británie (poslední dva roky též pod 2,0%), což „stateční“ Řekové, zbrojíci proti turecké armádě, nemohli zachránit, byť to značně přispělo k jejich zadlužení, ekonomické krizi a ztrátě ekonomické a politické suverenity (v r. 2009 ještě 3,2%, od té doby 2,3-2,7%). Jistotu příjmů zbrojařů tak znamenají jen američtí daňovníci a tiskárny peněz a státních dluhopisů – USA v r. 2010 vydaly 4,7%, v l. 2015 a 2016 po 3,3%. Přitom jejich sousedi na severu směřují na obranu po r. 2013 jen procentíčko, předtím to bylo okolo 1,2%, a Mexičané se posledních 30 let pohybují mezi 0,4 až 0,7%. Ještě, že je zde „vzorový žák“ Saúdská Arábie, jež v minulém století rozpočtovala na armádu desetinu rozpočtu, pak sice polevila na zhruba osm procent, ale poslední tři roky je opět nad desítkou. Izrael, který má dostatek reálných důvodů k obavám, nedosahuje po r. 2010 ani hranice 6,0%. Východní zbrojařskou konkurenci živilo Rusko v tomto století do r. 2011 podíly 3,3-4,1%, v l. 2012-16 podíly 4,0-

5,3%, Čína oscilovala mezi 1,9 a 2,1%. Indie, která využívá zbraní z celého světa, vynakládá na obranu okolo 2,5%, když počátkem století to bylo

o přibližně 0,2 procentního bodu více. Neutrální Švýcarsko vydávalo na přelomu tisíciletí 1,0%, od té doby podíl jeho vojenských výdajů na HDP neustále klesá, nyní představuje 0,7%. Rakušané byli a jsou na tom takřka stejně, Švédové za posledních 20 let sestoupili

z dvou procent na jediné. ČR v posledních deseti letech vynakládala 0,9-1,2%, konkrétně to v posledních pěti letech byly 1,6-2,0 mld. USD.

VÝDAJE USA O ŘÁD VÝŠ

Těch českých cca 50 mld. Kč je snad jediné číslo, které český mainstream z oblasti vojenských výdajů, českých, unijních, aliančních i světových, občas použije. Kolikrát týdně slyší čeští čtenáři a diváci tzv. veřejnoprávních médií, nemluvě

o korporátních, o ruské hrozbě? A kolikrát za rok se z nich dozví, že vojenské výdaje Ruska v posledních třech letech stouply z 60 na 70 mld. USD, zatímco výdaje USA se pohybovaly nad 600 mld., tj. činily zhruba desetkrát více? A že před osmi až deseti lety byl rozdíl dokonce i více než 15-násobný? Občan by pak ještě mohl začít konspirovat, jakou šanci má desetkrát méně zbrojící stát v případné válce a jak šílení by museli být jeho šéfové, aby zaútočili na USA a jeho spojence. Tím spíše, že výdaje Francie a Velké Británie (po cca 50-55 mld. USD) se blíží úrovni Ruska, Německo se pohybuje okolo 40 mld., Itálie do 30 mld., Španělsko k 15 mld., atd. Rusko přitom zůstává za Čínou (okolo 200 mld. USD) a Saúdskou Arábií (60 až 87 mld.) a na záda mu dýchá už i Indie (55 mld.).

Svět utratil na vojenské výdaje v r. 2015 bezmála 1,7 bil. dolarů; ve stálých cenách celosvětové roční výdaje v posledních deseti letech kolísaly těsně pod zmíněnou hranici v rozmezí zhruba 40 mld. USD. Z celosvětového HDP ukrajují vojenské výdaje každý rok přibližně 2,5%.

Zdálo by se tudíž, že volání po dvou procentech je oprávněné. Pokud by však USA snížily své výdaje na tolik omílaná dvě procenta, celosvětové výdaje by klesly o stovky miliard a hned bychom byli s globálním průměrem rovněž na dvou procentech, možná i níže. A to není vše.

Jak efektivní je vojenský pakt, když se na bezpečnostních výdajích nic nešetří oproti těm, co stojí mimo pakt?

JDE O KŠEFT

Je jasné, že zajištění bezpečnosti každého státu bez ohledu na jeho velikost vyžaduje určité jádro nákladů (zdaleka nejde jen o to, že musíte mít ministra obrany, ať už máte armádu o 500 nebo 500 000 vojáků), takže státy s menší armádou nemohou těžit z velikostních

úspor. Kromě tohoto základu rozhoduje velikost a tvar území, délka a charakter hranic, reliéf území a hranic atd. To neuhrajete procenty HDP, ale absolutní výši nákladů. Nemluvte o vlivu ekonomické výkonnosti daného státu, která ze dvouprocentního podílu vojenských nákladů na HDP Francie udělá daleko vyšší objem prostředků než by měla Horní Tramtárie kdesi v Africe třeba s desetiprocentním podílem. Pokud bychom přepočítali vojenské výdaje na osobu či na čtvereční kilometr území, tak by byly rozdíly přibližně následující: USA – skoro 2000 dolarů/obyv., 65 000 USD/km², Rusko – 500 USD/obyv., 4200 USD/km², Čína – 140 USD/obyv., 22000 USD/km², Francie – 900 USD/obyv., 100 000 USD/km², ČR – 190 USD/obyv., 25 000 USD/km² atd.

Rozpočtové výdaje na armádu však nic neříkají o její kvalitě, o kvalitě její organizace, struktury, řízení a výcviku, o množství, kvalitě, použitelnosti, spolehlivosti a

**VOJENSKO-PRŮMYSLOVÝ
KOMPLEX DOSÁHL NEJVĚTŠÍ
MOCI V DĚJINÁCH.**

údržbě techniky, o bojové strategii a taktice, nemluvte o morálně-volních vlastnostech vojáků a vůbec celého obyvatelstva a mobilizovatelnosti země k obraně. Smrsknout problematiku bezpečnosti na požadavek dvou procent HDP na vojenské výdaje má evidentně jiný smysl, než proklamovanou bezpečnost. Kráčí o kšeft. O velký kšeft. O nebezpečný kšeft. A o nebezpečné manévry okolo tohoto kšeftu.

NEJVĚTŠÍ MOC V DĚJINÁCH

Proti cynické válkuchtivosti a ziskuchtivosti stojí myšlenka

pacifismu, odzbrojení a zrušení armád. Správné, morální, hospodárné, ale v současnosti, kdy vojensko-průmyslový komplex, farmaceutické a energetické firmy dosáhly největší korporátní moci v dějinách, je to z oblasti snů. Je dobře, že tento postoj řada lidí zastává, že zaznívá, avšak pokud nedojde ke společenské katastrofě, při níž se tato korporátní moc nezdiskredituje tak, že společenské vědomí bude na likvidaci armád a průmyslu válečných zbraní naladěno, tak to bude extrémistický názor nepoužitelný v běžné politické evoluci.

Určitě je však za stávající situace kompatibilní s většinovým politickým vědomím otevřít diskusi o velikosti nákladů a jejich použití, o struktuře bezpečnostních složek, o množství a kvalitě zbraní, o výcviku vojáků a obyvatelstva, o vojenské strategii a doktríně, o smyslu zahraničních misí bojových vojáků, ženistů, zdravotníků a záchranářů, o vlastnictví zbrojovek a zbrojních obchodních firem (aby se zmenšila zisková motivace k výrobě a užití zbraní), o registraci zbraní a válečných zařízení, o podmínkách vlastnictví zbraní a obchodu s nimi, o stíhání nelegálního držení a použití zbraní a obchodu s nimi, o náhradě škod na majetku a zdraví způsobených zbraněmi výrobci, obchodníky, prodejci a spolky držitelů zbraní, o mezinárodních souvislostech, vztazích a právu, o obnovování mezinárodní důvěry, o zahraniční ekonomické, sociální a kulturní pomoci a spolupráci a o dalších rovinách bezpečnosti ČR jako jsou výroba a zásoby základních životních potřeb, soběstačnost a nevydíratelnost potravinová, energetická, v důležitém zboží a služ-

bách (dodávky vody, oblečení, obuv, rozličná elektrotechnika, stavební materiály; služby bankovní, telekomunikační, dopravní, poštovní, internet, odpadové hospodářství atd.).

VÝDAJE DO KVÉRŮ NEBO DO OBČANŮ!

Pokud česká politická reprezentace podlehne tlaku na zvýšení výdajů na bezpečnost, tak by občané měli na vládu tlačit, aby nebyly tyto prostředky vynaloženy jen na zbraně a armádní zařízení, navíc patrně zejména od zahraničních výrobců. Vzhledem ke komplexnosti bezpečnostní problematiky by to byly do značné míry vyplývané pe-

níze. Daleko slabším místem české bezpečnosti je nicotná civilní ochrana a hospodářská závislost na zahraničních vlastnících. Obyvatelé (především muži) by měli absolvovat zhruba tři až šestiměsíční vojensko-záchranářsko-zdravotnický výcvik periodicky v dalších letech (kupř. každých pět či deset let) obnovovaný, přičemž využit by měl být i k posílení fyzických schopností a k monitoringu a zlepšení zdraví včetně stravovacích návyků a životního stylu. Úlohou poměrně jednoduchou je rozší-

ření a zvětšení státních hmotných rezerv (na území ČR, aby bylo úplně jasno). Daleko těžší úlohou už je vytvoření celostátní sítě výrob, služeb a obchodu, zajištění základních potřeb obyvatel, jak na úrovni centra, tj. vlády a ústředních orgánů, tak i na bázi místních hospodářských koloběhů vytvořených ve spolupráci samosprávy a lokálních subjektů (podniky veřejné správy, soukromé, družstevní, smíšené), což zvýší odolnost systému, zejména v případě selhání centra.

Chce-li po nás někdo, ať se více staráme o svoji bezpečnost a ať zvýšíme výdaje na ni – tak mu vyjdeme vstříc a žádejme komplex-

ní přístup k zajištění bezpečnosti ČR a jejich obyvatel. Dostaňme vládu a „bezpečnosti“ chtivé politiky pod argumentační tlak jak věcných požadavků, tak morálních dilemat mezi výdaji buď do kvérů

anebo do občanů, jejich odborné, fyzické a morální připravenosti, do ekonomiky naší země a do její mezinárodní role. ◀

Karel Růžička

TŘICET TISÍC PRODANÝCH NOCLEŽENEK A DEVĚT UMRZLÝCH LIDÍ

<https://a2larm.cz/2018/03/tricet-tisic-prodanych-noclezenek-a-devet-umrzlych-lidi/>
Stejně jako každou zimu umírají i letos lidé bez domova. Charita neřeší příčiny bytové nouze, chybí především státem garantované dostupné bydlení.

SOUKROMÉ VESMÍRNÉ ZÁVODY 2.0

Ondřej Trhoň

<https://a2larm.cz/2018/03/soukrome-vesmirne-zavody-2-0/>
Probíhající objevování vesmíru soukromými korporacemi je dobrodružné, přináší ale nejedno riziko.

ROZHOVOR BRITSKÝCH LISTŮ: PROPADNOU SE V DŮSLEDKU ROBOTIZACE REGIONY V ČR DO NEZAMĚSTNANOSTI!

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=ZYE3zh4p0EO
„Všechny ekonomické trendy počítají s tím, že nepřijde zlom.“ Jak to vypadá s digitalizací a robotizací v České republice a jaký bude mít pokračující automatizace, například příchod automobilů bez řidičů, vliv na českou ekonomiku především v regionech? O tom hovoří Bohumil Kartous v Rozhovoru Britských listů s podnikatelem, zastupitelem a publicistou Jiřím Hlavenkou.

Bohumil Kartous v Rozhovoru Britských listů s podnikatelem, zastupitelem a publicistou Jiřím Hlavenkou.

► Elon Musk, zakladatel kosmické společnosti SpaceX

► Bohumil Kartous

AKTUÁLNĚ.CZ: V REGIONECH SI PĚSTUJEME GHETTA

<https://zbozdul.cz/du/wegjzshpeshjmeqglaviddbgymaarenajmyt-100288164711e80e30e72e5f12/>
Promrhali jsme 15 let, máme poslední šanci chytit se západního světa, nikdo neuvažuje nad tím, jak zlepšit stav vzdělávání, konkurenceschopnost Česka, která stojí na levné pracovní síle, zmizí do několika let, říká Bohumil Kartous z organizace EDUin. Dodává, že politici nemají zájem situaci řešit, shodli se jenom na tom, že je třeba zvyšovat platy učitelů. Největším handicapem ve vzdělávání dětí prý jsou jejich nevzdělaní rodiče.

AKTUÁLNĚ.CZ: 200 TISÍC EXEKUCÍ V ČESKU JE PROTIPRÁVNÍCH

<https://zbozdul.cz/du/ncqparneeeuvedunijjougjereemantfiraicief-558195e0211e8a9d0e72e5f12/>
Lidé se musí ozvat, systémem už jsou ale semletí, vysvětluje expert na exekuční spory Petr Němec. Neoprávněné jsou exekuce podle tzv. rozhodčího nálezu. Podle Němce byli rozhodci v těchto sporech ekonomicky závislí na věřitelích, kteří jim dávali práci, a podle toho rozhodování vypadalo. Finanční gramotnost je v Česku špatná, otázkou ale je, jestli její posilování něcolepší, říká. Co chceme o financích učit matku, která kvůli nemoci nemůže na týden do práce a na konci měsíce nemá dost peněz, ptá se Němec.

Aktuálně.cz

SHRNOUT A VYHRNOUT

Uplynulý rok činnosti AZ jsme poněkud polevili v tradičních oblastech našeho působení, jako je participativní rozpočet a družstevnictví, ale naopak jsme se zase více zapojili jako spoluúčastníci do akcí jiných organizací a nadále jsme udrželi svoji aktivitu v pořádání besed. Tak by se dal stručně shrnout obsah zprávy o činnosti, kterou jsme projednali na členské schůzi AZ, z. s., ve středu 21. února 2018.

Ohledně budoucnosti jsme se shodli, že jest třeba si letos vyhrnout rukávy a nejen přidat v našich mnohaletých tématech, ale pokusit se je využít v nadcházející kampani před podzimními komunálními volba-

mi a nabídnout je kandidátům do jejich programů.

VENKOV JE NADĚJÍ

Participativní rozpočty a rozpočty s participativními prvky se v posledních dvou letech

již šířily do obcí a měst vesměs bez naší (či Agory CZ) propagace a osvěty. V polovině roku už běžely či byly nastartovány v takřka čtvrt stovce obcí, měst a městských částí. Předvolební slibovací čas nahrává tomu, aby se přidaly další a občanům se otvírala víčka, že mohou spolurozhodovat a nést zodpovědnost o tom, co se za peníze z jejich daní před jejich domy nebo za humny pořídí. Paroz má zatím ale výlučně podobu „grantového schématu“, takže nadále trvá úloha posunout spoluúčast občanů na vyšší úroveň. K tomu, aby spolurozhodovali o velkých a strategických investicích a o rozčlenění celého rozpočtu, aby komunikace samospráva-občané vstoupila do etapy průběžného procesu i k těm nejzávažnějším věcem. Určitě k tomu mají blíž na obcích a v městech, kde si to mohou vyříkat z očí do očí, kde se znají a lépe se tak mohou domluvit a kontrolovat. Pokud tam se podaří zasít a rozvinout nefor-

mální, leč skutečnou přímou demokracií, tak má venkov náramnou naději na zdravý rozvoj bez ohledu na turbulence v městských kavárnách.

ROZJEZD DRUŽSTEVNICTVÍ

Rozjeli jsme díky Jirkovi Gutthovi web družstevního inkubátoru, ale družstevnictví a ekonomická demokracie nadále stagnují. V ČR, ve světě se rozvíjí, a to i v srdci kapitalismu v USA, jak se lze dočíst v publi-

likaci, kterou pomáháme šířit. Zaměstna-

neckou spoluúčast

chceme přibližovat v rámci

zmíněné před-

volební kampa-

ně kandidátům,

aby zvažovali,

jaký efekt může komunálním

podnikům přinést zaintereso-

vanost zaměstnanců na množ-

ství a kvalitě práce, na řízení,

kontrole a na rozdělování vý-

sledků práce.

Přednášková činnost a pořádání seminářů (členy) AZ se odráží v jednotlivých číslech Zpravodaje a na naší YouTube stránce, takže není třeba ji zvlášť probírat. Kromě jednotlivých, uzavřených témat jsme naplánovali seriál načrtávající žádoucí moderní národní obrození a formování potřebné vize naší republiky.

DÍKY PODPOROVATELŮM

Slušný díl práce jsme odvedli v boji, žel neúspěšném, proti smlouvě CETA, v odmitnutí zno-

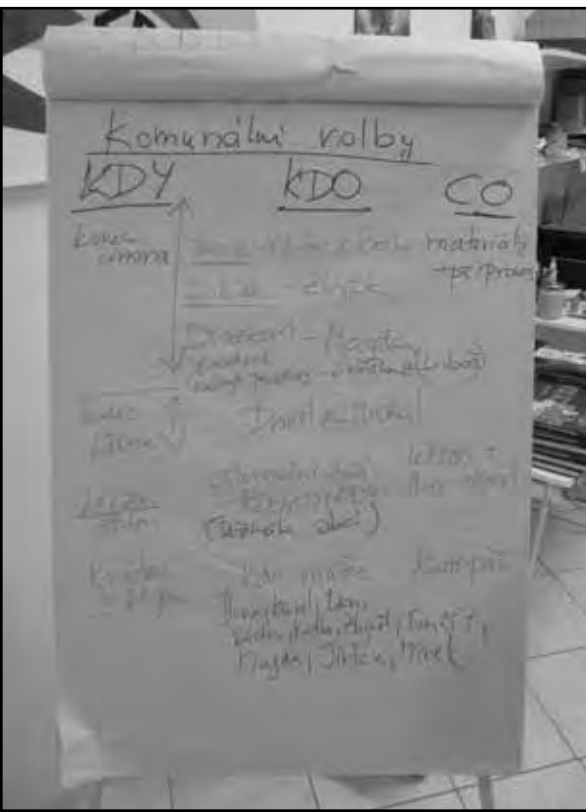

vuvztyčení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí (je nyní na magistrátu, zda najde jiné místo) a na otevření celostátní diskuse o využití krušnohorského lithia ve prospěch zdejších občanů.

Svoji stopu jsme loni zanechali také na sportovištích DTJ Santoška a spáchali si tam premiéru akce pro děti – drakiády.

V tomto shrnutí patří nemalý dík těm, kteří naši činnost prací, dary, penězi, ale třeba jen i dobrým slovem a šířením informací podporují. Ovšem zvláštní poděkování patří České nadaci 2000 a Honzovi Klánovi, kteří nám poskytli desítky tisíc korun a zajistili nám tak podmínky pro klidnou práci. ◀

Karel Růžička

Alternativa Zdola Vás srdečně zve na:

DEN DESKOVÝCH HER

Šobota 3. února 2018
od 15:00 hod

Staropramenná 27,
Praha 5 Smíchov

ACTIVITY

RULETA

POKER CASINO

DOSTIHY a sázky

SCRABBLE

DEN DESKOVÝCH HER

„Zavzpomínat na staré doby – vrátit se do časů dětství?“ Taková byla atmosféra a současně motivace těch, kteří se sešli v sobotu 3. února odpoledne v sídle AZ na Smíchově. Zde se totiž konal historicky první „Den deskových her“ (resp. – jak ho nazval nejmenovaný kolega – „den hazardu“).

Účel této unikátní akce byl jasný: oprášit zašlé vzpomínky ze školních škamen, kdy jsme při hodinách zeměpisu hrávali nejen „námořní bitvu“ („b5 voda“ – „c3 zásah!“) a vrátit se tak trochu do dět-

ských let. Příchozím vyloudil úsměv na rty již vstupní pohled na stůl, kde byly připraveny takové skvosty, jako Dostihy a sázky, Ruleta, Domino, Lovci pokladů, Poker, Halma, Dáma nebo další oblíbené karetní hry.

Z prvních účastníků se vytvořily dvě skupiny „hazarduchtivých“ nadšenců, kdy jedna zasedla k prvorepublikové známé hře „Business“.

MONOPOLY A DALŠÍ

Tato hra se datuje již do roku 1904, kdy americká ekonomka a producentka stolních her Elizabeth J. Phillips-Magie (1866 – 1948) uvedla na americký trh hru, zvanou Landlord's Game (Pronajímatelé – spíše ale známa jako Hrací dům), na kterou 5. ledna 1904 získala patent. Hra měla původně i jakýsi osvětový podtext, protože se snažila upozornit na chybně nastavená pravidla v tehdejší Ricardově zákonu o pronají-

mání a obchodu s pozemky a pozemkové dani v USA. V pozdějších letech společně se svým manželem hru inovovali (na revidovanou verzi pak získali další patent v r. 1924) a ta se stala masově populární zejména na amerických středních školách. Autorem současné podoby je americký podnikatel Charles Brace Darrow (1889 – 1967), který je často mylně považován za vynálezce této hry. Darrow hru částečně přepracoval a dal jí název Monopoly, který ji následně proslavil po celém světě. Na svou verzi získal patent v roce 1935 a v této době se jen v USA týdně prodávalo 20 tisíc kusů hry. Od počátku 70. let 20. století se dokonce řadu let pořádalo mistrovství světa v Monopolech a další mezinárodní turnaje. Hra ve 20. století procházela různými modifikacemi a v bývalé ČSSR se od roku 1978 začala vyrábět její verze z dostihového světa „Dostihy a sázky“, přičemž byl ale zachován původní smysl hry (zdroj Wikipedie).

NEŠTĚSTÍ VE HŘE, ŠTĚSTÍ V LÁSCĚ

Ale zpět na Smíchov – ve skupině, kde jsem byl i já, jsme náruživě kupovali stáje a trenéry a „rvali“ jsme se s nemilosrdným prostředím dostihového světa, zatímco vedle nás skupina pod vedením Ilony bojovala ve hře „Lovci pokladů“. V další části odpoledne se hrací skupiny různě modifikovaly; já s Libuškou jsme se přenesli do Monte Carla a propadli tvrdému světu rulety, zatímco Václav a spol. se nadšeně pustili do hry Domino (mimo-

chodem tato sada je dědictví po mém dědečkovi, pochází z doby kolem r. 1940). První AZ Den deskových her se na Smíchově rozhodně vydařil. Ti co zbankrotovali, se utěšovali známým rčením „neštěstí ve hře, štěstí v lásce“ (no budiž) a ostatní si odnášeli pytle plné dolarů. Ty bude ovšem bohužel třeba vrátit, neboť shodou okolností opět 3. března v sobotu na Dni her II. o ně svedeme další urputné a nelítostné souboje. ◀
Dan Glas

A2LARM: POCITY OSAMĚLÉHO LEVIČÁKA NA DEMONSTRACI PROTI KOMUNISTOVI

<https://a2larm.cz/2018/03/pocity-osameleho-levicaka-na-demonstraci-proti-komunistovi/>

APOLENA RYCHLÍKOVÁ, SAŠA UHLOVÁ: NIKDO TO ZA NÁS NEUDĚLÁ

<https://a2larm.cz/2018/03/nikdo-to-za-nas-neudela/>

Hlasy kritiků je potřeba rozšířit i o další křídlo – to, které kromě minulosti kritizuje dnešní SPD, dnešní komunisty a hlavně dnešního Andreje Babiše. Je třeba otvírat taková témata, jako je kumulace moci a kapitálu, problematizovat Babišovo predátorské počínání nebo bohatnutí na úkor zaměstnanců jeho firem, přehlížení xenofobie jeho neformálních spojenců nebo drancování přírody za účelem soukromého zisku. V tom by mohl být úkol levice. I proto by na podobných protestech měla být přítomná a hlásit se o slovo. Nikdo jiný to za nás totiž neudělá.

E. CHMELÁR: MÁM O SLOVENSKO VELKÉ OBAVY

<https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2018/10-2018/mam-o-slovensko-veke-obavy>

„Ešte nestihli zaschnúť čerstvé hroby obetí nezmyselného vraždenia a na Slovensku sa v plnom rozsahu rozpútal mocenský boj, ktorý môže našu vlasť nielen vyhodit' z trajektórie vysnívaného európskeho jadra, ale odstrelit' ju až za súčasnú Visegrádsku štvorku, kdesi do kultúrneho a geopolitického priestoru Ukrajiny alebo Moldavska. Otvorene poviem, že po včerajších prejavoch prezidenta i premiéra a po reakciách na nich som po prvýkrát pocítil strach o budúcnosť tohto štátu.“

ČTK K DEMONSTRACI

<http://foto3.ctk.cz/foto/index?documentID=41126986&select-continue=1>

<http://foto3.ctk.cz/foto/document/41165225/3>

Se zapálenými svíčkami v rukou se 28. února stovky Slováků shromáždily v centru Bratislavy na vzpomínkové akci věnované zavražděnému novináři Jánovi Kuciakovi a jeho rovněž zavražděné přítelkyni. Akce začala na náměstí Slovenského národního povstání, které bylo v roce 1989 místem protikomunistických protestů, poté se shromáždění lidé vydali na tichý pochod k úřadu vlády.

► Zdeněk Ondráček

► Ján Kuciak a Martina Kušnírová

NENÍ VŠEM DNŮM KONEC, ANEB MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

15. února se v Evropském domě, který byl narván k prasknutí, konala konference k připomenutí nedožitých 65. narozenin Miloslava Ransdorfa.

Konference byla nejen příležitostí zavzpomínat, ale předložit také myšlenkové koncepty a knihy, které vykazují určitou návaznost na myšlení v mnoha ohledech výjimečného Miloslava Ransdorfa. Byla to i příležitost seznámit se s fungováním knihovny, která nese jeho jméno, a zamyslet se nad pomocí při tomto projektu. Na konferenci byla tak poprvé veřejnosti představena i kniha, která se zabývá tématy vývoje kapitalismu jako socio-ekonomického systému. Oba dva autoři, Ilona Švihlíková a Miroslav Te-

jl uvedli knihu Kapitalismus, socialismus a budoucnost, s podtitulem Mikeš už přišel.

PROTI DOBÝVÁNÍ RENTY

Kniha analyzuje vývoj kapitálu, tedy zhodnocovacího mechanismu kapitálu v čase a ukazuje, že v současné době tento mechanismus není funkční. Přestože autoři používají pojem kapitalismus, dnešnímu systému dominuje renta, která je neodlučně spjata s privilegií pro úzkou skupinu vyvolených. Právě ta se snaží svá privilegia si uchovat a právě tato skupina má největší zájem na zachování statu quo.

Jak už naznačeno v podtitulu knihy, klíčovou roli hraje kocourek Mikeš, kterého měla spoluautorka ve formě plyšové figurky s sebou. Metafora s kocourkem Mikešem, který „už je doma, i když přišel odjinud, než se čekalo“, ukazuje, že úkolem levice není vymýšlet umělé, neživotaschopné projekty. Nový zhodnocovací mechanismus, kteří autoři popisují jako „sociál“, už tu dávno je, ale je zneužíván právě onou privilegií skupinou pro vlastní obohacení, místo aby prospíval široké veřejnosti. Úkolem levice proto není vymýšlet umělé fantasmagorie, či vytvářet „nového člověka“, ale je podstatně jednodušší: zbavit vládnoucí privilegii, což znamená postavit se jevu dobývání renty a parazitování na široké veřejnosti. ◀

► Miroslav Tejl, Ilona Švihlíková a Mikeš

► Miloslav Ransdorf

ŠKOLNÍ PÍLE S PILNÍKY

Vrátí se do našich škol práce na záhonech a v dílně, jak to bývalo obvyklé za „totáče“? Pevně doufám, že ano, s totáčem to nemá nic společného. Ale neměl by to být nábor pro ty, kdo v sobě objeví talent žít se lopatou za minimální mzdu.

Vláda Andreje Babiše chce prokázat akceschopnost i v demisi, a tak prší nápady. K těm dobrým počítám pokus o návrat k dávno školní praxi, kdy se děti jednou týdně vypravily do dílen nebo na zahrádku a pokoušely se něco vytvořit vlastníma rukama. Ne všude se to dařilo, ne každému se to líbilo, a možná ani samotný důvod, kvůli kterému

se k tomu dnes vracíme, není nejpříťažlivější. Vypadá to jako snaha přesvědčit část mladé generace, aby mávla rukou nad vyhlídkami dalšího studia, protože ve fabrikách chybí obsluha spousty strojů. Nejsou lidi, křičí průmysl, něco s tím udělejte!

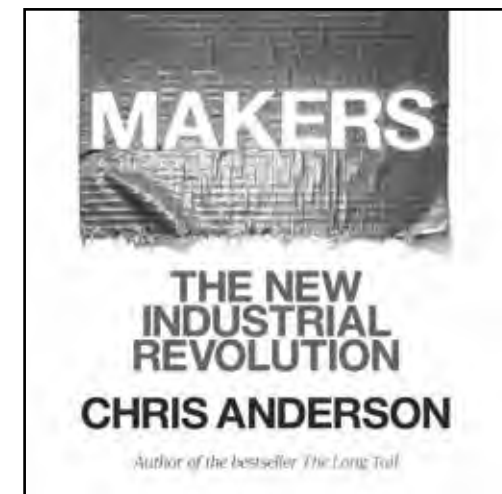
PŘICHÁZÍ ZMĚNA

Jenže lidé tu nejsou kvůli strojům, ale stroje jsou tu kvůli lidem. Dnešní nedostatek pracovníků a řemeslníků je projevem zaostalosti české ekonomiky, která byla budována na výhodách laciné práce, jakou v těch vyspělejších zemích nahrazují robotické linky. U nás se taková technika nevyplatila, taky proto, že doma něco takového vznikalo málo a dovoz se prodražoval nesmyslnou politikou laciné koruny. Navíc je to jedno, jsme kolonie, nic nám nepatří.

Ted' však prožíváme jakési přechodné období, a když se znovu šlápne vedle, bude ještě hůř. Ano, je konjunktura a nejsou lidi. Mzdy jdou nahoru, to je správné. Koruna posiluje, to je taky správné. Ale firmy už uvažují, jak se těmto úskalím vyhnout i bez dodávek Ukrajini-

ců, a tak až se to promítne i do posunu v průmyslových provozech, práci převzou automatické linky a lidí bude najednou moc.

Zítřka se to ještě nestane, ale tahle změna určitě nastane dřív, než děti vylezou z nových školních dílen. Když je tam budeme připravovat jen k manuální práci, měla by zahrnout i

obratné vybírání almužny do čepice. Zkušenosti ze školní dílny a zahrady můžou mladé generaci posloužit jen tehdy, pokud budou přípravou na skutečný svět, do kterého vyrostete.

KRÁSNÝ NOVÝ SVĚT

Věřím, že to bude nádherný svět, kterému dnes děti často

rozumí lépe než my. Je to podobné jako ve výchově informatiky, kde většina kluků a holek zvládá digitální hračky lépe než učitel, a proto zlobí nebo zarytě paří pod lavicí, aby hodinu nějak přetloukli. Do onoho nádherného světa, který je přichystán pro naše děti, mi umožnil nahlédnout už před pěti lety americký autor Chris Anderson svojí knihou *Makers: The New Industrial Revolution*. Jeho nová průmyslová revoluce je přitom trochu jiná než Průmysl 4.0, který na sebe častěji strhává pozornost.

Je to revoluce malých dílen, které si mohou dovolit vlastní roboty a 3D tiskárny sestavené za pár šupů ze stavebnice. Odehrává se to zatím častěji mezi hobbyisty, kteří se sdružují v garážích nebo opuštěných továrnách. Na svých konstrukčních návrzích volně spolupracují na síti. Výsledkem práce není výkres nebo prototyp, ale soubor pro stroj řízený počítačem, jehož příkazy tak samy převedou do hmoty. Bity se přesunou do atomů. Kdo to sám nezvládne, pošle to do lepšího stroje v nějakém specializovaném provozu, jaké pro tyto účely vznikají.

NESPOKOJENÍ VYNÁLEZCI

Bude tedy obojí, i Průmysl 4.0, i lokální dílny. To první se mladí jednou naučí ve fabrice, kam přijdou jako inženýři, to druhé – i jako lákadlo pro inženýrskou dráhu – se mohou začít učit ve škole. Pokud zvládnou nejen upnout díl do svěráku a šimrat ho na zádičkách pilníkem, ale také programovat a obsluhovat robotickou vyřezávačku nebo aditivní obráběč, který si notabene sami postaví, dostanou tak vedle vzdělání i notnou dávku svobody.

Škola by neměla děti učit, jak být ukázněným a skromným zaměstnancem, to je naučí život.

Měla by je učit, jak být věčně nespokojeným vynálezcem, i kdyby vynalézal jen stále lepší trakař. Měla by je učit odvaze k výpravám po hrbolaté stezce mezi nápadem a chlebem. Měla by je naučit technicky myslet, a pak myšlenku rozvíjet do něčeho, co lze nejen vyrobit, ale

► 3D tiskárna

taky prodat nebo nabídnout k dalšímu využití.

Škola by měla děti vodit po cestách, po kterých chodil Křižík, Škoda, Kolben a Daněk, techničtí tvůrci a vynálezci, ze kterých se stali zakladatelé oborů a průmyslové moci Československa vůbec. Jak to dělali? Jak se objevuje praktická využitelnost fyzikálního principu a jak se hospodaří s tvůrčím kapitálem? Jak rozvrhnout síly v týmové práci a zrychlit průchod slepých uliček, abych se dobral k výsledku, který je k něčemu užitečný? I kdyby to mělo být jen ptačí krmítko s ochranou před toulavou kočkou.

INTELIGENTNÍ ŠKOLA

Moudrá škola, a s jinou nepočítám, by měla učit celému ekosystému tvůrčí práce, ukazovat, co všechno je potřeba a jak to musí spolupracovat. K čemu jsou banky, poradenské firmy, co má dělat obec a na co jsou spolky a sdružení, aby se lidem práce líbila a přinášela plody. Až ze školy odejdou se závěrečným vysvědčením, pomohou nám takový svět budovat jako zanícení občané.

A spojí se i s těmi, kteří se učili jinou sadu znalostí na školním pozemku. Samozřejmě, pokud jim učitelé dokázali vysvětlit, v čem spočívá bohatství živé půdy. Některým dětem možná školní zahrada nabídne první příležitost ochutnat skutečně rajče a zjistit, že je podstatně lepší než bledý předmět nacpaný spoustou chemie, který se k nám dováží přes celou Evropu, aby se ničení půdy, přírody a lidského zdraví doplnilo i dostatečným prosmraděním vzduchu.

Práce na školním pozemku by proto měla být doplněna praktickým poznáváním výhod lokálního hospodaření, místního zpracování místních zdrojů, jak se to děje ve školách, dodávajících do své vlastní školní kuchyně. Tohle zároveň učí radosti z práce. Lekce svobody pak obsahují základy individuálního či družstevního podnikání, neboť je lepší být subjektem, než objektem.

Školní dílny a pozemky by tak mohly děti naučit, že podnikání není někoho nápaditě okrást, ale být užitečný a vytvářet si pro to prostor. K tomu by se měly dozvědět, co musí vyža-

dovat od státu a úřadů a co od obce a dalších součástí společenského ekosystému, aby to fungovalo. Když to pak fungo-

vat bude, bude to přát připraveným. To poznáme, v obcích a regionech bude narůstat podíl české ekonomiky, a tím se zároveň bude snižovat míra naší koloniální závislosti.

MŮŽE TO DOPADNOU JINAK
Jistě, jsou tu překážky. Školy už dávno své dílny použily na něco jiného. Pokud z nich vznikla učebna informatiky, nic se neděje, stačí se posunout

o další kousek s novou technikou. Také pozemky mohou některým školám chybět. A nejen jim. Každá obec by měla

mít aktivní zemědělské zázemí, které slouží něčemu lepšímu, než je produkce bionafty a zemědělských dotací. Chybí také učitelé a odborníci pro nové disciplíny. Opět, tihle odborníci chybí taky všude. Jde o rozsáhlejší problém než pouhé heslo a reakce na fakt, že nejsou lidi. Je to historická výzva, je to příležitost pro vůdce a vizionáře. Tady může vzniknout nový velký třesk, třesk velké „malé

ekonomiky“, sem třeba hrnout peníze. Školy jsou jen začátek. Školní dílny a pozemky by tedy měly být přípravou na nový krásný svět plný nebývalých radostí a svobod, které nám přináší nové technologie a prozření z globalizace. Samozřejmě, že to může dopadnout i jinak a svět, do kterého ty děti přijdou, bude naprosto hnusný. Zhnusit jej lze tím, že se ještě více vyostří závislost na centrálních dodavatelích mezd a důchodů, prostě všeho. Že se ještě víc vyhroťte naše otrokářská závislost na koloniálních poměrech, které od nás chtějí jen držet hubu a krok a odevzdávat peníze do zahraničí. Ale tohle by se děti učit neměly, jinak nebude nikdo, kdo by nás z toho vyhrabal. ◀

Zbyněk Fiala

KARTA SE OBRACÍ

Několik návodů k tomu, jak se připravit na zásadní změnu, kterou přináší technologické nástroje pro decentralizaci hospodářského i společenského života.

Pomalou se začínáme chystat na další volební kampaň, a v mnoha místech sílí naděje, že také v komunálních volbách na podzim – po loňských sněmovních – zvítězí snaha o zásadnější změnu. V mnoha městech a obcích už se na to chystají a první iniciativní skupiny míří na větší podporu občanů tím, že jim dají větší slovo. Osvědčený je participativní rozpočet, kdy občané mohou sami rozhodnout o nějaké menší místní investici. Ale ke slovu se dostávají i vizionáři, uvažující o obecní energetice, finančně výhodném družstevním bydlení, podpoře místního trhu s biopotravinami nebo zachování místních služeb, od kterých chce dát pošta nebo jiný centrální partner ruce pryč.

VELKÝ PŘEDĚL

Měl jsem zajímavý rozhovor s kandidátem na starostu obce

na Berounsku, který chápe potřebu propojit všechny tyto snahy do nějakého funkčního celku a zvažuje podporu i místní změnou. Teď hledá odbornou pomoc a zkušenosti, aby včas vznikl potřebný projekt. Co je třeba nastudovat? Kdo se u nás podobnými věcmi zabývá do hloubky? A nejde jen o nějaké iluze, které z nás udělají Dona Quijota v boji s větrnými mlýny?

Začneme tím posledním, o iluze nejde. Je tu změna trendu. Ocitáme se na podobném předělu, jako naši předci po vynálezu parního stroje a vzniku prvních fabrik. Vznikla ob-

rovská síla, která vytáhla lidi z feudálního venkova do měst, protože dlouhé haly strojů zpočátku propojených jen řemeny potřebovaly taky vytrvalé ruce někdejších nevolníků. Bouřlivý růst průmyslových center,

budování železnic, krutý konkurenční boj, ve kterém vyhrávali ti největší, probuzení odírané pracující třídy a boje za prosazení zastupitelské demokracie, to všechno charakterizovalo etapu, která pomalu končí. Končí, protože se probudily

jiné síly a starý systém je zároveň vnímán jako hluboce nespravedlivý.

ŠANCE NA DECENTRALIZACI

Je nespravedlivý nejen uvnitř společnosti, kde nahrává jen hornímu jednomu procentu, ale v zemích jako je Česko působí obzvláště nespravedlivě i z hlediska mezinárodního postavení, protože je změnil v koloniální doplněk zahraničních

centrál. Když tedy dejme tomu tu zahraniční podřízenost setřese, stále zůstane ještě ta domácí nespravedlnost, a bude ještě horší, až se horní procento přestane ohlížet na evropské normy.

Změna proto musí nastat hlavně doma, u nás i v okolních zemích, a právě teď vzniká pro tuto změnu největší šance. Ta šance se jmenuje decentralizace. Hlásí, že to, co dříve šlo dělat jen ve velkém, v závislosti, lze dělat nezávisle v malém, a často lépe. Karta se obrací. Už se nemusíme tlačit v přelidněných městech, většina populace nemusí být odsouzena k roli podřízeného zaměstnance. A po nápravě volá i naše

demokracie. Je zmrzačená, je-li omezená na pouhou politickou reprezentaci, musí být provázena i demokracií ekonomickou.

Bavme se tedy o ekonomické demokracii, o chytrých městech a regionech, o ekonomice lokálního cyklu a o prosazení větší svobody lokální ekonomiky také ve finanční oblasti. Mám na stole několik knih, které pro tato témata nabízejí velice solidní základy.

STOPY V NÁBOŽENSTVÍ

Začneme ekonomickou demokracií, tedy takovou organizací ekonomických subjektů, která redukuje nerovnosti pocházející z vlastnictví a řízení firem. Řeč je o družstevnictví a zaměstnaneckém spoluvlastnictví s vysokou účastí na rozhodování. Návod, jak osedlat ekonomickou demokracii zpracovala skupina dobrovolníků z České společnosti pro zaměstnaneckou participaci, známá i pod starší zkratkou KSLP, jejíž významný představitel Milan Valach byl vedoucí osobností Hnutí za přímou demokracii. Trochu suchý titul knihy *Ekonomická demokracie – teorie*

a praxe (KSLP – Praha 2016), je ve skutečnosti výstižný. Na dvou stech stránkách najdeme jak velice seriózní teoretický rozbor, tak praktické příklady ze světa i z české historie.

Docela unikátní je pokus dokázat, že to, co dnes vnímáme jako ekonomickou demokracii, tedy spolupráce na principech reciprocity a sdílení, je prvkem nejstarší lidské zkušenosti. Její stopy přece najdeme ve všech velkých světových náboženstvích (*Demokratické principy a formy kooperace ve světových náboženstvích – s. 35*). Velice výmluvný je pak přehled dvou tuctů významných osobností, které se alternativám věnují (*Alternativní filosofie vývoje*

► John Boik

demokratické společnosti – s. 43 – 108). Probírá se tam klasik Rudolf Steiner i aktuální Jeremy Corbyn či můj oblíbený John Boik. Z českých autorů tam najdeme Jaroslava Vanka (vynikající světový ekonom působící v USA), Nadu Johaniso-

vou, která se u nás tématu věnuje nejdéle, Milana Zeleného či Ilonu Švihlíkovou.

CHYTRÁ MĚSTA

Klíčový je systematizující výklad toho, jak je dnes vnímána ekonomická demokracie ve světě (s. 109 – 143), dále jak byly některé její prvky aplikovány v Česku (s. 144 – 174) a nakonec, jaké má sociologické limity. Pokračovat lze literaturou ze seznamu na konci knihy, a je tam toho skutečně požehnaně. Kniha je to úžasná, leč menšinová a levná, takže nemusí být všude na pultě, ale jak slibuje *Alternativa Zdola* (<http://alternativazdola.cz/>), která trochu pomáhala ve finální fázi, případným zájemcům ji dokáže sehnat.

Druhá kniha je podstatně mohutnější, napsal ji početný kolektiv velice osvěcených profesorů ČVUT, který se pokouší nabídnout co nejaktuálnější pohled na technologie bydlení a služeb v „chytrých městech“. Všechny ty technologie v sobě nesou i jistý podíl rizika, ale stejně tak při správném použití – jak to vidím já, a oni vesměs také – nabízejí obrovský poten-

►Nada Johanisová

ciál nové svobody (Miroslav Svítek, Michal Postránecký a kolektiv: Města budoucnosti, Nadatur – Praha 2018).

Název bohatě vybavené knihy na křídovém papíře nevystihuje celou šíři tématu, protože se nejedná jen o chytrá města (smart cities), ale i chytré obce a regiony. A nasazení všech technologií a funkcí vyžaduje také vysokou úroveň demokratické komunikace a spolupráce. Z mého pohledu je proto nejcennější třetí část knihy na stránkách 321 – 361, obsahující návod pro budování chytrých měst (s informací o příslušném odborném sdružení Czech Smart City Cluster). Ilustruje to pak příkladem řešení ve vídeňském předměstí Aspern a v dalším textu popisuje také laboratoř SynopCity.com, kde si lze hrát s modely, s jejichž pomocí lze města bu-

doucnosti navrhovat. Výsledek takového snažení lze posoudit novým měřítkem chytrosti měst (Smart Prague Index).

PŘEDNOSTI A SLABINY

Když jsme si udělali představu o organizačních a technologických možnostech rozvoje obce a regionu, můžeme se ponořit do tématu vlastního hospodaření. Tady je mimořádným zdrojem publikace, která vznikla jako disertace na katedře environmentálních studií Masarykovy univerzity v Brně (Eva Fraňková: Lokální ekonomiky v souvislostech aneb Produkce a spotřeba zblízka, Masarykova univerzita, Brno 2015). Tady bych hned na začátku poukázal na nevídaný soupis české i zahraniční literatury na dvaceti stránkách, takže jde skutečně o referenční zdroj. Nicméně samotná práce není bezbřehá a používá naopak zajímavou metodu analýzy šesti významných autorů, jejichž přístupy pak zatřídila do tří skupin. Čtenáři to umožňuje projít kritickou argumentací nad přednostmi i slabiny jednotlivých přístupů. To je dobrá výbava i pro polemiky,

které se nepochybně rozvinou, až to někdo začne zkoušet navrhovat spoluobčanům.

Na stejné katedře působí i Nada Johanisová, jejíž velice dobrá starší práce obsahuje výklad výhod doplňkové lokální měny (Nada Johanisová: Kde peníze jsou služebním, nikoliv pánem – Výpravy za ekonomikou přátelskou k přírodě a člověku, Stehlík 2008). Pochopíme tam především princip „měnového multiplikátoru“, který – zjednodušeně – udělá v místě z jedné stovky tři, když tam peníze jdou třikrát z ruky do ruky. Je to dobře a vtipně napsané, k sehnání nejspíš na katedře.

Kdo by chtěl trochu odvážnější pohled (a nebojí se angličtiny), ten by měl navštívit

►Milan Zelený

stránky Johna Boika <https://principledsocietiesproject.org/>. Najde tam ucelený výklad systému lokální ekonomiky, který je zároveň udržitelný a hluboce demokratický. Dokonce jsou tam i nástroje (pochopitelně elektronické), jak zavést přímou demokracii i do rozhodování o všech investicích.

NEJMÉNĚ 100 TISÍC OBYVATEL

Já bych tu však vypíchl jedno konkrétní zjištění Johna Boika, které se týká toho, jak velké má být území, aby v místní ekonomice mohly navazovat zdroje a potřeby na sebe. Jinými slovy, jak to zařídit, aby bylo za lokální doplňkovou měnu, kterou bychom byli částečně placeni, také co koupit. On píše, že to vyžaduje minimálně 100 tisíc obyvatel, aby alternativní systém pokrýval asi 20 procent veškeré ekonomiky regionu. Z toho je zřejmé, že prvním krokem každého českého vizionáře, který se chce do něčeho podobného pustit, není jen hledání odborné pomoci, ale také spojenců, aby byl tento pokus dostatečně velký.

A k tomu vám dopomáhej John Boik a všichni alternativní svatí. ◀
Zbyněk Fiala

ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ JEŠTĚ PO DVOU STECH LETECH

ZAMYŠLENÍ ŠESTÉ: O ČESKÉ KULTUŘE

**My jsme jen (my jsme jen) zpěváci (zpěváci) Zpěváci toulaví
Co máme (co máme) na práci (na práci) To každéj moula ví
Štěstí nám doposud (šťěstí nám doposud) Do klína nespadlo
Věříme na osud (věříme na osud) Hrajeme divadlo**

**Zpíváme (zpíváme) na rohu (na rohu) Za sedm šestáků
Za kilo (za kilo) tvarohu (tvarohu) Za buchtu bez máku
Chodíme na třešně (chodíme na třešně) Cucáme rampouchy
Hrajeme (hrajeme) falešně (falešně) Na křídlo vod mouchy**

(Divadlo Semafor, píseň Toulaví zpěváci, ze hry Benefice 1966, text Jiří Suchý, hudba Jiří Šlitr)

► Matěj Kopecký

ČÁST PRVNÍ: O DVĚ STĚ LET ZPĚT

Pojem česká kultura je nesmírně široké téma, nacházející se ve stovkách publikací a tisících článků. Proto se v tomto vydání AZ zpravodaje pokusím postihnout pouze určitou výseč této látky, do které patří mj. české divadlo. Jak jsem již uváděl v předchozích částech tohoto seriálu, české národní obrození se v 19. století utvářelo hlavně ve venkovských oblastech a šířilo se díky tehdejší generaci buditelů a nadšenců. Dobový venkovský život si prakticky nebylo možno představit bez potulných zpěváků, kejklířů, komediantů a kočujících divadelních souborů. Českým,

zcela specifickým typem divadla je divadlo loutkové. 24. února tomu bylo 243 let, co se v Libčanech nedaleko Hradce Králové narodil Matěj Kopecký (1775 – 1847), pozdější slavný loutkář. K loutkovému divadlu měl blízko, protože i jeho otec, Johanes Kopecký se zabýval kočovným loutkovým divadlem. U Matěje ovšem nakonec rozhodl i krutý osud – po 11 leté službě u vojska se vrátil domů s podlomeným zdravím jako vojenský vysloužilce – invalida. Po neúspěšné snaze žít se obchodem si ke krajskému úřadu v Písku podal žádost o propůjčení jednoroční licence „K provozování mechanických představe-

ní“, o jejíž prodloužení musel poté každoročně žádat.¹ Mezi nejpopulárnější dobové „loutkové kusy umění dramatického“ patřily hry Faust, Don Juan, Jenovéfa, Oldřich a Božena nebo Posvícení v Hudlicích. Matěj Kopecký měl celkem patnáct dětí, z nichž dospělého věku se dožilo jen šest z nich. V rodinné divadelní činnosti poté pokračovali synové Josef, Václav a Antonín. V českých zemích se postupně začala rodit unikátní loutkářská tradice; kromě Kopeckých vznikala i další rodinná divadla, např. Finkové, Dubští, Kočkové a jiní.² Z hlediska výtvarného provedení loutek zde silně působil vliv barokního umění. Tvůrci dřevěných herců se často rekrutovali z lidových řezbářů, kteří na zakázku dodávali plastiky postav svatých do kostelů a klášterů. Vznikl tak svébytný a originální artefakt světového významu s označením „česká loutka“, který zajistil českým zemím a později Československu zcela po právu mimořádné postavení ve světové kultuře.

České země tak v podobě loutkového divadla vytvořily ojedinělou a z celosvětového hlediska mimořádnou uměleckou platformu, která prakticky dodnes nemá v tomto rozsahu ve světě obdobu. Loutkové umění se poté dále rozvíjelo celé 19. a 20. století a bylo prezentováno slavnými postavkami jako Kašpárek a Pantáta Škr-

1 Bartoš, J.: Loutkářská kronika, Kapitoly z dějin loutkářství v českých zemích, Praha 1963

2 Česal M.: Kapitoly z historie českého loutkového divadla a české školy herectví s loutkou. (25 kapitol o českých kočovných marionetářích), Praha, 1988)

hola nebo později Spejbl a Hurvínek. Logickým průvodním jevem celého loutkářského hnutí byly zejména ve 2. polovině 20. století nejrůznější divadelní přehlídky a festivaly. Přestože – bohužel – doba po roce 1990 nepřála ani tomuto uměleckému žánru, lze snad dnes již říci, že česká loutkářská tradice nezanikne. Důkazem je např. i to, že v loňském roce se ve východních Čechách konal již 66. ročník Loutkářské Chručimí, naší nejstarší divadelní přehlídky loutkářských souborů nejen z České republiky, která i navzdory nepřizní posledních 25 let stále udává světový trend této oblasti.

Kromě dřevěných protagonistů se rozvíjelo i klasické divadlo se „živými“ herci. Závěrem této úvodní části připomeňme hlavní osobnosti české divadelní scény 19. století. Kromě již zmíněného Josefa K. Tyla, to byli zejména Jan Š. Václav Thám (1765 – 1816), dramatik, herec, překladatel a režisér, Václav Kliment Klicpera

(1792 – 1859), spisovatel a dramatik nebo Jan Nepomuk Štěpánek (1783 – 1844), významný český herec, dramatik, režisér, publicista a překladatel. O těchto a dalších jménech českého divadla zase někdy příště.

ČÁST DRUHÁ: CO PŘINESLA PRVNÍ REPUBLIKA
 Jednoznačným fenoménem prvorepublikového divadelního světa bylo Osvobozené divadlo, jehož hlavními pilíři byli Jiří Voskovec, Jan Werich a Jaroslav Ježek. V knize Šest dýmek Františka Filipovského vzpomíná tento divadelní bard také

► Werich a Voskovec s J. Ježkem

na „Osvobozené“: „Na premiérách v Osvobozeném divadle jsme si také říkali, že kdyby při představení spadl strop, je po české kultuře. V hledišti totiž pravidelně sedělo všechno, co patřilo ke špičce české kultury - a nejen divadelní. Byli tam spisovatelé, malíři, sochaři, herci, kritici, muzikanti, skladatelé - jako kdyby ty premiéry organizoval nějaký všeobecný svaz české kultury.“³

3 Tvrzník, J.: Šest dýmek Františka Filipovského. Praha, 1982

Voskovec, Werich a Ježek vytvořili na svou dobu zcela unikátní autorskou trojici, která za 15 let spolupráce vytvořila více než sto mimořádně úspěšných skladeb. Do úvodní fáze spolupráce se datuje také populární píseň Tři strážníci, kterou Werich později okomentoval slovy: „Jedna z prvních našich písniček s Ježkem byla Tři strážníci, roku 1928. Ježek sobě a nám dvěma tento titul oficiálně udělil. „My tři strážníci si přece rozumíme, ved“, říkával s nadšeným úsměvem, kdykoliv jsme v blázinci zákulisí nebo nad jeho pianem rozřešili vespolek nějaký zmatený a beznadějný problém, který ohrožoval premiéru. Tři strážníci, to byla autorská solidarita, svízele řemesla, to byly premiérové ovace, fašistické demonstrace i společný odjezd za oceán. Tři strážníci, to byl pro nás obraz věrnosti, symbol všeho, oč jsme se společně pokoušeli.“⁴ V+W+J za svého téměř 12 letého působení v Osvobozeném divadle napsali a předvedli 26 her. Tuto řadu zahájila svou premiérou dne 19. 4. 1927 hra Vest pocket revue; představení se konalo tehdy ještě ve dvoraně Umělecké besedy na Malé straně (v budově dnes sídlí Divadlo Na prádle). Přestože V+W to neměli v plánu, hra se nakonec dle některých pramenů dočkala 245 repríz. Poslední

4 Jan Werich vzpomíná... vlastně potlach, Melantrich, Praha, 1982

WERICHOVCI Klub dobré nálady
 Nadace Život uměle a Městská část Praha 1
 vás zvou na malou rekonstrukci hry Jiřího Voskovce a Jana Wericha
VEST POCKET REVUE
 22. dubna 2017 od 19 h
 DIVADLO NA PRÁDLE, Besední 3, Praha 1 (dříve Umělecká beseda, kde to všechno začalo)
 Hudební skladatel DANIEL DOBIÁŠ a hosté: JAM VOONANSKÝ, KAREL HERMÁNEK ml., NIKOL KOUKLOVÁ
 DRUHÁ ČÁST PROGRAMU:
 Začalo to: Ježkoviny v originálním: Inspirováno: Pořadem provází:
 Vest pocket revue Ježkoviny v originálním kytarovém podání Vestovské klobouk a swinam Orchester JEŽKOVY STOPY František Cinger
 JAR SLUCHÝ ze scénáře JAN MATEJ RAB
 Oblečení ve stylu nebo doplňcích dvacátých let dostanou malý dárek.
 Rezervace vstupenek na tel. 604 134 130 nebo e-mail: gctova.wv@gmail.com
 Přední vstupenka: 100 Kč / zadní: 150 Kč před představením v divadle Na prádle, Besední 3

chystanou hrou byla „Hlava proti Mihuli“. Den před plánovanou premiérou, 10. listopadu 1938, byla však zřejmě na nátlak německé vlády Osvobozenému divadlu odebrána divadelní licence, což znamenalo jeho zánik. V+W poté odjeli nejprve do Paříže a následně i s Ježkem do USA. Zde však životní dráhu jednoho z našich největších moderních hudebních skladatelů bohužel předčasně ukončily celoživotní zdravotní problémy a Ježek umírá v pouhých 35 letech.⁵ Samostatnou kapitolou tvorby V+W byla kinematografie, o kterou, jakožto o nové moderní médium, oba projeví velký zájem. Zatímco první dva

filmy (Pudr a benzin, 1931 a Peníze nebo život!, 1932, oba natočil Jindřich Honzl) byly výrazně inspirovány zámořskými vzory, zejména Bustem Keatonem, Haroldem Lloydem a Laurelem a Hardym a film Pudr a benzin byl spíše záznamem úspěšných skečů z her V+W, pak další dva snímky již představují zcela jiný filmový žánr. Film Hej rup! z roku 1934 režiséra Maca Friče je silnou sociální kritikou vleklé hospodářské krize a i přes optimistický závěr je zejména pro mladé generace informačním zdrojem, jak vypadala odvrácená tvář jinak všeobecně vychvalo-

► Ema Destiniová

vané první republiky. Posledním filmem „tři strážníků“ je burčující varovný snímek Svět patří nám (1937, opět Mac Frič), kde V+W již bez skrupulí prezentují svoje mínění o nastupujícím hnědém nebezpečí. Lze považovat za zázrak, že Osvobozené divadlo mohlo ještě další rok po premiéře tohoto filmu existovat.

Závěrem této části bych ještě připomněl osobnost z opačného pólu českého divadelního světa. Dne 26. 2. 2018 jsme si připomněli 140 let výročí narození jedné z nejslavnějších českých operních pěvkyní Emilie Pavlín

Věnceslavy Kittlové, známé pod

pseudonymem Ema Destiniová. Je zajímavé, že Destiniová první tři roky své kariéry strávila v Drážďanech a Berlíně. Velkého zklamání se dočkala v roce 1900, kdy konečně přijela do Prahy na sérii vystoupení, avšak na prvních třech koncertech v Národním divadle se jí dostalo velmi chladného až záporného ohlasu a její angažmá bylo dokonce na čas přerušeno. Až v roce 1908 na dalším turné se v Národním divadle konečně dočkala nadšených ovací. Po ukončení 1. světové války (během války byla pod policejním dozorem a měla zákaz cestovat mimo Rakousko) opět začala jezdit na koncertní turné po Československu. Její vystoupení měla obrovský ohlas

5

Pelc, J.: Zpráva o Osvobozeném divadle. Praha 1982

a srdce obyvatel ČSR si získala i tím, že na závěr svých koncertů zpívala československou hymnu. Konec jejího života však nebyl radostný; podobně jako i jiné umělkyně té doby trpěla silnou obezitou, na jejíž následky také v pouhých 51 letech Ema Destinová umírá.⁶

MASARYKOVO DESATERO

Opět se vracíme k osobě prvního československého prezidenta a připomeneme si další část jeho desatera, obohacené komentářem Prof. PhDr. Stanislavy Kučerové, CSc., bývalé děkanky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

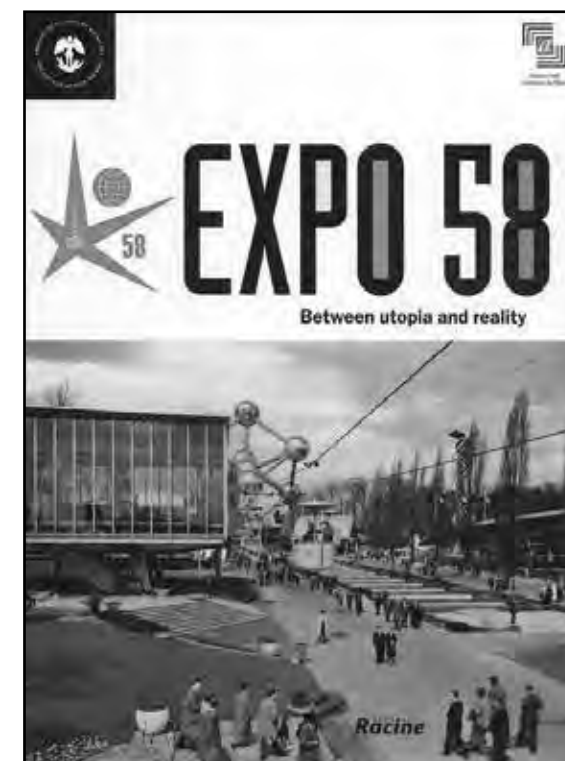
„Cíl čtvrtý: Vyznávejte ideál humanity (lidství, člověčenství), který se vyvíjí od dob reformace a renesance. Nepropadejte individualismu, utilitarismu, pesimismu, nehledejte nadčlověka. Chraňte přírodu a ctěte člověka. Zachovávejte staré přikázání lásky k bližnímu. Co nemá ty rád, nečiň druhému.“

Dnes: jsme tu každý sám za sebe. Smysl života jedině se stále více jeví jako honba za ziskem a za požitkem. Ideálem se stává bohatství, neomezená spotřeba, povrchní zábava a pochybný styl života v komerčním šoubyznysu.

ČÁST TŘETÍ: MINULOST NE TAK VZDÁLENÁ, ZÍTŘKY PONĚKUD MLHAVÉ...

Mladá česká demokracie si po roce 1989 si jako jeden hlavních cíl stanovila zrušení cenzury a objektivní a úplné informování široké veřejnos-

ti. Dnes musíme konstatovat, že bohužel zůstalo pouze u tohoto předsevzetí. Jako jeden z aktuálních příkladů můžeme použít nedávné výročí 70 let od únorových událostí roku 1948. V médiích se strhla doslova mediální masáž, jejímž hlavním cílem bylo zejména u mladé generace posluchačů vyvolat dojem, že rok 1948 znamenal totální zkázu českého národa a české společnosti ve všech jejích směrech. Za svou osobu s touto informací rozhodně nemohu souhlasit a své tvrzení hned doložím. V letošním osmičkovém roce si mj. připomínáme i výročí 60 let od památné světové výstavy EXPO 1958 v Bruselu. Dnes již není žádným tajemstvím (a ani všemocná média na tom nemohou nic změnit), že Československo na této světové výstavě slavilo doslova fenomenální úspěch. Za mnoho aktivit právě z oblasti kultury a umění můžeme jmenovat např. československý animovaný a loutkový film (J. Trnka – Dobrý voják Švejk, 1954, K. Zeman – Vynález zkázy, 1958) nebo sklářský a bižuterní průmysl, který v této době patřil mezi absolutní špičku a udával světové módní trendy. Je třeba jednoznačně zdůraznit, že tento fenomenální úspěch našich umělců ani nespádl z nebe, ani se nenarodil ze dne na den; úspěch Československého pavilonu v Bruselu byl výsledkem mnohaleté tvrdé práce stovek a možná tisíců lidí celé poválečné generace. (současně ale také můžeme připomenout, jak s tímto kulturním dědictvím nedocenitelné hodnoty naložila nová kapitalistická společnost: objekt Bruselského pavilonu, který získal v Bruselu Zlatou hvězdu, přenesený na Výstaviště v Praze Holešovicích, zcela shořel během konání Československé výstavy v r.

6 Plevka, B.: Život a umění Emy Destinové, Praha, 1994

1991) Současné mladé české generaci chci věnovat samostatnou část tohoto seriálu; nyní jen stručné poselství: nenechte si vnutit jakoukoli myšlenku, která není podložena tvrdými fakty a argumenty! Naučte se kriticky myslet a stanete se tak skutečně svobodnými občany. Mějte na paměti, že pouze pravda, získaná a ověřená tvrdou prací, může přinést skutečné poznání.

TATÍK KLAUS A TI DRUZÍ

Jak uvedla Doc. PhDr. Věra Beranová na své nedávné přednášce o české kultuře 50. a 60. let, bylo by velkým omylem domnívat se, že kultura a umění jsou ve 21. století cosi na okraji zájmu, cosi méněcenného a zanedbatelného. Naopak, kultura zásadním způsobem ovlivňuje dění v celé společnosti, spoluvytváří atmosféru a vzorce chování lidí. My, kteří jsme plně zažili období po r. 1990, máme ovšem ještě v živé paměti zážitek poněkud opačného charakteru – jeden z prvních projevů Václava Klause po jeho zvolení premiérem (1992). V tomto památném proslovu Klaus mj. řekl, že nová česká vláda nemůže investovat prostředky do kultury, protože na kulturu si čeští občané nejprve musí našetřit. Bohužel pan Klaus poněkud opomněl občanům sdělit to podstatné – totiž že vláda uvedené prostředky nehodlá investovat nejen do kultury, ale vůbec do ničeho, aby je následně politická mafie mohla snadno a rychle rozkrást...

FENOMÉN SUCHÝ

O Jiřím Suchém jsem psal již v minulém čísle AZ; Suchý se stal skutečným fenoménem doby, žijící legendou; rozsah jeho uměleckých aktivit

je zcela výjimečný. S jeho uměleckým partnerem Jiřím Šlitrem ho v roce 1957 seznámil Miroslav Horníček; další mimořádná osobnost, která se stala jedním z pilířů her divadla Semafor. O úspěšné autorské dvojici S+Š bylo již napsá-

► Ján Roháč

no mnoho, méně známo je, že tato dvojice byla vlastně trojicí. Třetím nenápadným členem tohoto uskupení byl režisér Ján Roháč, opět osobnost zcela mimořádného a nenahraditelného významu. Také díky neúnavné práci a nápadům tohoto tvůrce původem z Nitranského Pravna u Prievidzi se z divadla Semafor stává v 60. letech skutečná Mekka československého divadelního světa. Kromě semaforové režie jak pro skupinu Suchého – Šlitra, tak Šimka – Grossmanna dále Roháč s dvojicí S+Š natočil i úspěšný hu-

dební film *Kdyby tisíc klarinetů* (1964), o podivuhodné anomálii, kdy na určitém místě země se ze zbraní stávají hudební nástroje (napadá mě pozoruhodná myšlenka, jak by asi reagovali obyvatelé celé naší planety, kdyby se dejme tomu dnes v noci – ve světě plném válečných konfliktů – všechny zbraně na Zemi proměnily stejně jako v uvedeném filmu). Připomeňme

► Jiří Šlitr

také, že Ján Roháč se podílel i na dvou československých kulturních vynálezech. Společně s Alfrédem Radokem a Vladimírem Svitáčkem v r. 1958 spoluzakládá *Laternu Magiku* (nový prvek v umělecké produkci té doby - kombinace filmu a divadla), která se mj. podílela na již zmíněném úspěchu Československého pavilonu EXPO 58 a o několik let později se do kulturní historie opět zapsal, tentokrát jako spoluautor *Kinoautoma-*

tu, dalšího československého vynálezu, který 9 let po Bruselu slavil úspěch na světové výstavě Montreal EXPO 1967. Jakou podivuhodnou hru života ale osud Jiřímu Suchému nachystal, když oba jeho partneri umírají předčasně: Jiří Šlitr odchází dodnes nevyjasněnou smrtí dva dny po štědrém večeru roku 1969 v pouhých 45 letech a Ján Roháč umírá uprostřed plného pracovního nasazení v roce 1980; je mu teprve 48 let ...

ČÁST ČTVRTÁ: LITERÁRNÍ OKÉNKO (DNES O JIŘÍM SUCHÉM)

Dnešní část seriálu o Novém národním obrození zakončíme Suchého povídkou z knihy *Sto povídek aneb nesplněný plán*, která vyšla v nakladatelství Československý spisovatel v roce 1966.

STŘELA

To byla rána! Těsně vám za mejma záda! Proletěla jsem takovou úzkou chodbou a ocitla jsem se nad bojištěm. Leskla jsem se na slunci - jsem totiž mosazná. Bylo mi jasný: Musím letět furt kupředu a nesmím se – jo, vychýlit. Bylo to zrovna na jaře a byl takovej fajn vzduch... Jednou mou ségru vystřelili do deště. Tý se nechtělo! Ale to je osud. Můj osud měl na hlavě šedivou přilbu. Určil mi směr, a tak jsem letěla. Byl vám takovej fajn vzduch, slunce svítilo... zkrátka akorát na výlet.

A jak vám letím, tak najednou minu takovýho... jak bych to řekla. Moh bejt fešák, ale už se dlouho neholil a byl samej prach. A něco vám mně začalo říkat: Holka, patřila jsi jemu. Co teď?

Vrátit se? Nejsm bumerang! Letěla jsem dál.

Byl takovej fajn vzduch... jenomže já musela pořád myslet na toho - víte, jak moh bejt fešák, jenomže se neholil. No jak jsem ho minula. Třeba ho dostala jiná. Jak mě tohle napadlo, začala jsem žárlit. Něco mě k tomu zaprášenému fešákovi táhlo. Lidi, to bylo hrozný. Já najednou začala cejtit, že to byl on. A že ho třebas dostala jiná. Marně jsem si říkala, že na mě jistě nákej čeká... Nečekal!

Ale to už jsem letěla kolem takovýho lesíka jedlovýho a poznala jsem, že jsem zabloudila. Víte, když kulka zabloudí, to prostě prošvihne celej svůj život. Ale vtom vám za tím lesejkem táhli takovej vozejk a na něm peřiny a šatstvo... a vedle vozejku se batolil takovej malej človíček. Viděla jsem, že mám příležitost. Už jsem byla sice trochu malátná, ale sebrala jsem všechny síly, jenom abych nezůstala starou pannou. Jenomže už bylo pozdě.

Akorát jsem cvrnkla o plechovej hrnec – byl přivázaněj k tomu vozejku – a svalila jsem se. Zrovna k nohám toho malýho. On mě tak neohrabaně sebral ze země a usmál se. Byla jsem ještě vlažná...◀

V příštím březnovém vydání AZ Zpravodaje se budu zamýšlet nad tématem (nejen) českého konzumu. Na další setkání se těší autor seriálu Daniel Glas.

►Hlediště Laterny Magiky

**Zpravodaj AZ
(únor 2018)**

**Odpovědný
redaktor
Michal Černý**

**Grafický design a sazba
Michal Černý**

**Korektury
Suzana Exnerová**

**Do tohoto čísla
přispěli:**

**Zbyněk Fiala, Ilona Švihlí-
ková, Karel Růžička, Daniel
Glas, Kateřina Vojtíšková**

**Zdroj fotografií
www.freeimages.com**

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola
Zpravodaj: zpravodaj-az@seznam.cz